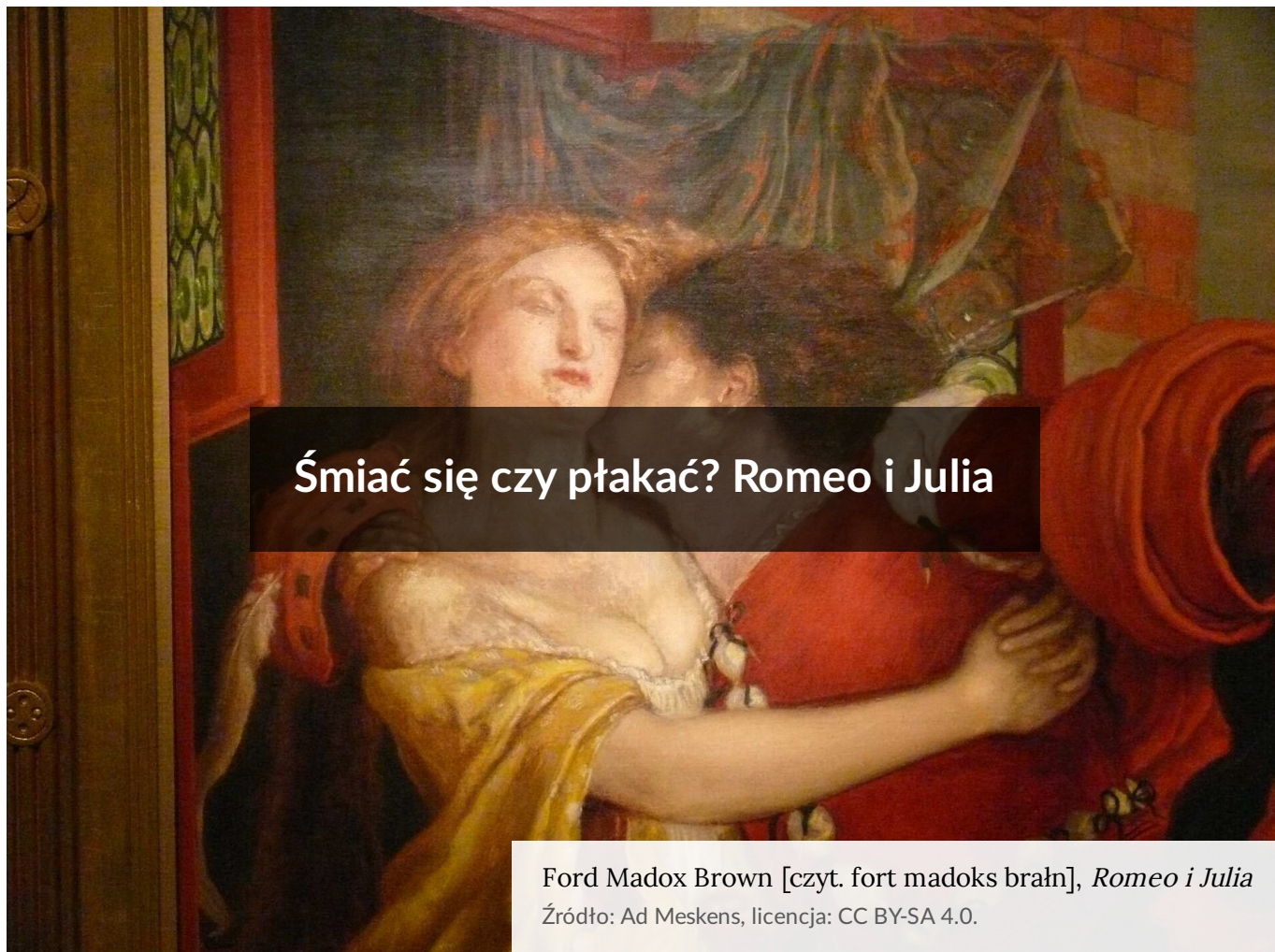

Śmiać się czy płakać? Romeo i Julia

Bibliografia:

- Źródło: Władysław Sikora, *Romeo i Julia*, [w:] tegoż, *Nie tylko... kabaret POTEM*, Wrocław 1998, s. 26–28.
- Źródło: William Shakespeare, *Romeo i Julia*, tłum. Stanisław Barańczak, Poznań 1990, s. 31–35.
- Źródło: Stanisław Barańczak, *Romeo i Julia*, [w:] tegoż, *Biografie*, Poznań 1991, s. 43.

Śmiać się czy płakać? Romeo i Julia

Ford Madox Brown [czyt. fort madoks brahn], *Romeo i Julia*

Źródło: Ad Meskens, licencja: CC BY-SA 4.0.

Dzieła dramatyczne już w antyku dzielono na dwa podstawowe gatunki: komedie i tragedie. Te pierwsze miały przede wszystkim wywoływać śmiech, zazwyczaj ukazując ludzi z nizin społecznych. Te drugie ukazywały bohaterów wywodzących się z wyższych sfer i popadających w perypetie kończące się wygnaniem, śmiercią itp. Mimo przemian w europejskim dramacie to główne rozróżnienie nadal było aktualne. [William Shakespeare](#) tworzył więc zarówno tragedie (np. *Hamlet*, *Makbet*, *Król Lear*), jak i komedie (np. *Poskromienie złościcy*, *Wesołe kumoszki z Windsoru*).

Już wiesz

1) Zapoznaj się z tekstem dramatu *Romeo i Julia* Williama Shakespeare'a.

2) Wymień cechy dramatu jako rodzaju literackiego.

3) Wyjaśnij, czym różni się komedia od tragedii.

Emocje w dramacie *Romeo i Julia*

Niektórzy badacze twórczości Williama Shakespeare'a, dostrzegając wielkość dramatu *Romeo i Julia*, sugerują, że być może pierwotnym zamiarem autora było napisanie komedii. Dopiero w trakcie tworzenia dzieła zmieniła się jego koncepcja, co miałoby wynikać z braku doświadczenia pisarskiego. Inni badacze podkreślają jednak, że angielski dramaturg w każdej swej tragedii zamieszczał sceny komediowe. Przeplatanie się wydarzeń tragicznych z komicznymi sprawiało, że świat ukazany w jego utworach był bliższy rzeczywistości.

Śmiech w dramacie

” William Shakespeare

Romeo i Julia

Akt I, scena 3

Pokój w domu Capulettich.

Wchodzą Pani Capuletti i Marta.

PANI CAPULETTI

Gdzie moja córka? Czemu jej nie wołasz?

MARTA

Wołałam – jak mi własna cnota miła:

To znaczy, cnota, której strzegłam pilnie

Aż do dwunastej wiosny życia.

Julciu! Złotko! Gdzie jesteś? No gdzie ta dziewczyna?

Wchodzi [Julia](#).

JULIA

Czy ktoś mnie wołał?

MARTA

Pani matka.

JULIA

Jestem. Słucham cię, matko.

PANI CAPULETTI

Chodzi mi o sprawę...

Marto, ty odejdź; muszę z nią pomówić

Sam na sam.

Czekaj, Marto, lepiej zostań;

Przyszło mi na myśl, że możesz się przydać.

Wiesz, w jakim wieku jest Julia.

MARTA

A jakże,

Mogłabym podać go co do godziny.

PANI CAPULETTI

Już wkrótce skończy czternaście lat.

MARTA

Racja,

Czternaście własnych zębów stawiam w zakład

(Chociaż, co prawda, mam ich tylko cztery),

Że to już wkrótce.

Kiedy będzie pierwszy sierpnia?

PANI CAPULETTI

Zostały jeszcze dwa tygodnie.

MARTA

Ile by ich tam było, dwa czy więcej,

W wieczór przed pierwszym sierpnia Julcia skończy

Równe czternaście.

Obie z Zuzią (wieczne odpoczywanie!) były w jednym wieku.

Zuzia już teraz między aniołkami:

Za dobre było dziecko dla mnie grzesznej.

Ale, jak mówię, nasza Julcia w wieczór

Przed pierwszym sierpnia skończy lat czternaście –

Dobrze pamiętam. Jedenaście lat

Minie niedługo od trzęsienia ziemi,

A trzeba było trafu, że w ten dzień

Właśnie od piersi była odstawiana:

Tak, nie zapomnę tego, póki żyję.

Jak dziś pamiętam: siedzę sobie w słońcu

Pod gołębnikiem i nacieram pierś piołunem.

Państwo obydwie wtedy

Byli w Mantui: co, niedobra pamięć?
Więc, jak powiadam, gdy tylko poczuła
Piołun na cycku, gdy się jej zrobiło
Gorzko w niemądrej buzi – jak nie wrzaśnie,
Jak się nie skrzywi, szarpnie precz od cycka!
A tu gołębnik za plecami trzeszczy:
Trzęsienie ziemi! Nie trzeba mi było
Dwa razy mówić: wiałam, gdzie pieprz rośnie.
Odtąd minęło jedenaście lat,
Bo już umiała stać; nie, co ja mówię,
Umiała chodzić i truchtać po domu. [...]

PANI CAPULETTI

Dosyć już. Proszę, uciszże się wreszcie.

[...]

MARTA

Toć już przestałam.
Pan Bóg z tobą, dziecko:
Z wszystkich niemowląt, jakie wykarmiłam,
Ty byłaś najśliczniejsza.
Gdybym jeszcze
Mogła zobaczyć cię w ślubnej sukience!

PANI CAPULETTI

O właśnie: o tym chciałam z wami mówić.
[...]
Kiedy w małżonku posiadasz skarb rzadki,
Własny twój wymiar wzrośnie w krótkim czasie.

MARTA

Oj tak, od chłopa rośnie obwód w pasie.

PANI CAPULETTI

Mów więc: co sądzisz o młodym Parysie?

JULIA

Cóż, matko, sądzę, że spodoba mi się:

Muszę się przyjrzeć – tak, aby nikt o mnie

Źle nie pomyślał: uważnie, lecz skromnie.

Źródło: William Shakespeare, *Romeo i Julia*, tłum. Stanisław Barańczak, Poznań 1990, s. 31–35.

Ilustracja do aktu I sceny 3 „Romea i Julii” (Pani Capuletti i piastunka Marta namawiają Julię do poślubienia Parysa)

Źródło: John Gilbert, domena publiczna.

Po przeczytaniu przytoczonego powyżej fragmentu dramatu Williama Shakespeare’a wykonaj ćwiczenia.

Ćwiczenie 1.1

Wyjaśnij, w jakim celu pani Capuletti chciała porozmawiać z Julią.

Ćwiczenie 1.2

Podaj cechy Julii, które uwidoczniają się w tej scenie.

Ćwiczenie 1.3

Określ, czy Julię lepiej znała jej matka, czy piastunka Marta. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Ćwiczenie 1.4

Przedstaw, czego dotyczą wypowiedzi Marty, które mogą w odbiorcy 'budzić uśmiech'.
Określ występujący w nich rodzaj komizmu.

Ćwiczenie 1.5

Spśród podanych określeń wybierz te, którymi opisać można język Marty.

☐ neutralny

☐ oficjalny

☐ rubaszny

☐ delikatny

☐ wulgarny

☐ elegancki

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ilustracja do *Romea i Julii* z XIX-wiecznej edycji *The Illustrated Shakespeare* [czyt. di ilustrejtęd szekspir]. Tak wyobrażał sobie Martę jeden z angielskich ilustratorów dzieł Szekspira.

Źródło: Kenny Medows, 1847, drzeworyt, domena publiczna.

Ćwiczenie 2.1

Wskaż wszystkich bohaterów *Romea i Julii*, których historia zakończyła się tragicznie.

☐ Romeo

☐ Samson

☐ Parys

☐ Merkucjo

☐ Julia

☐ ojciec Laurenty

☐ Tybalt

☐ Marta

☐ Benwollio

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 2.2

Wyjaśnij, na czym polegał tragizm tytułowych bohaterów dramatu.

Polecenie 1

Wybierz i przedstaw postać z *Romea i Julii*, której historia wydaje ci się szczególnie tragiczna. Uzasadnij swój wybór.

'Romeo i Julia' z przymrużeniem oka

Akcja *Romea i Julii* łączy motywy komediowe z tragicznymi. Żartobliwie charakteryzuje ją wierszowane streszczenie napisane przez Stanisława Barańczaka, nieżyjącego od 2014 roku tłumacza Szekspirowskich dramatów, cenionego poety i eseisty (prywatnie brata Małgorzaty Musierowicz, autorki serii powieści dla młodzieży z cyklu *Jeżycjada*).

Mural w okolicy Wydziału Neofilologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, który przedstawia Stanisława Barańczaka

Źródło: Tomasz Sienicki (tsca), licencja: CC BY 4.0.

” Stanisław Barańczak

Romeo i Julia

Rody Werony: wraży raban.

Młodzi: hormony. Starzy: szlaban.

Mnich: lekarstwem zielarstwo?

Finał: trup grubą warstwą.

Źródło: Stanisław Barańczak, *Romeo i Julia*, [w:] tegoż, *Biografioty*, Poznań 1991, s. 43.

” Władysław Sikora

Romee i Julia

Osoby:

Julia – obiekt westchnień i innych oddechów

Romee – postać zbiorowa. Skład:

Romeo A – typ tragiczny

Romeo Be – realista

Romeo Ce – optymista

Romeo Er-zet – po prostu typ

Romee:

(stoją pod balkonem)

– Julio!

Julia:

(wychyla się przez poręcz)

– Kto to? Kto to?

Romee:

– My!

A-Romeo:

– Czy nie poznajesz Romeów?

Julia:

– Ach, to wy, najdrożsi...

Romee:

– No!

(przesyłają uśmiechy w kierunku balkonu. Uśmiechy obsiadają poręcz i okolice balkonu).

Nareszcie jesteśmy sami. Tylko księżyc, ty i my...

Julia:

– Czy powiecie mi, jak mnie kochacie?

Ce-Romeo:

– Zaśpiewamy ci serenadę:

Romee:

(śpiewają, przygrywając sobie we czterech na gitarze)

Miłość nasza taka wielka

Jej nie zniszczy żaden wróg

Jakby co, to uciekniemy

Mamy przecież osiem nóg...

Julia:

– Brawo!!!

(zachwycona śpiewem przesyła całusa. Całus upada pomiędzy A-Romeem i Ce-Romeem).

Dajcie mi rękę...

Romee:

(prezentują wszystkie swoje ręce)

– Którą?

Julia:

– Czwartą.

Romee:

(podają czwartą rękę lirycznie)

– Aaaach...

Julia:

– Aaaach...

Romee:

– Julio, nasza Julio...

Julia:

– Co...

Romee:

– Julio, nasza Julio...

Julia:

– Co?

Romee:

– Julio, nasza Julio...

Julia:

(coś zaczyna podejrzewać)

– Piliście!

Romee:

– To z miłości!

Be-Romeo:

– Tak krótko się widzimy, że chcielibyśmy cię widzieć podwójnie...

Romee:

– Wybacz!

Julia:

– Wybaczam. To z winy naszych rodziców. Ach, z jakiego powodu nasze rody tak się nienawidzą?

A-Romeo:

– O! To stara i długa historia jest!

Julia:

– Opowiedzcie...

Be-Romeo:

– Było to dawno, dawno temu. Twój prapraprapra...

Er-zet-Romeo:

(uzupełnia)

– ...prapraprapraprapra...

Be-Romeo:

– ...prapraprapradziadek naszemu prapraprapra...

Er-zet-Romeo:

– ...prapraprapraprapra...

Be-Romeo:

– ...praprapradziadkowi zjadł pterodaktyla!

Ce-Romeo:

– Pterodaktyle już wyginęły, ale waśń pozostała.

Julia:

– Musimy coś wymyślić!

Romee:

(po dużym wysiłku umysłowym)

– Ba!!!

Julia:

(wpada na pomysł mało oryginalny, ale efektowny)

– Zabijmy się z miłości!

A-Romeo:

– Czy mamy jakieś narzędzie przydatne w takich okazjach?

Julia:

– Sztylet!

(podaje sztylet, który przypadkiem miała w dekolcie)

Romee:

(ustawiają się w kolejkę: A-Romeo, Be-Romeo, Ce-Romeo, Er-zet-Romeo)

Er-zet-Romeo:

– Niech ten sztylet przetnie nić naszego istnienia. Żegnajcie!

A-Romeo:

(wbija sztylet w początek kolejki. Sam upada nieżywy, pozostali nie)

Er-zet-Romeo:

– Witajcie! Sztylet jest za krótki na taką wielką miłość.

KONIEC

Autor: Władysław Sikora (no... trochę Szekspir)

Źródło: Władysław Sikora, *Romee i Julia*, [w:] tegoż, *Nie tylko... kabaret POTEM*, Wrocław 1998, s. 26–28.

'Romeo i Julia' współcześnie

Polecenie 2

Rozważ, czy w dzisiejszych czasach rodzice powinni mieć wpływ na decyzję dziecka, związaną z wyborem męża lub żony. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Ćwiczenie 3.1

Wyszukaj w tekście *Romea i Julii* przykłady komizmu słownego i sytuacyjnego. Podaj, w których aktach i scenach występują wskazane rodzaje komizmu i opisz krótko, czego dotyczą.

Ćwiczenie 3.2

Przyporządkuj do odpowiednich miejsc w tabeli podane poniżej cechy tragedii szekspirowskiej. Dopasuj je na zasadzie porównania z cechami tragedii antycznej.

Cechy tragedii antycznej	Cechy tragedii szekspirowskiej
akcja dzieje się w tym samym miejscu w ciągu 24 godzin	
jednowątkowość	
maksymalnie trzech aktorów na scenie	
jednorodny, podniosły styl	
niezmienny nastrój, powaga	
bohaterowie wywodzą się z wyższych sfer	
bohater statyczny	
brak scen walki	
tylko elementy realistyczne	

zmienność nastroju (od żartobliwego do poważnego)

mieszanie stylów

akcja dzieje się w różnych miejscach i może trwać dłużej niż dobę

bohaterowie pochodzą z różnych sfer

sceny walk, pojedynków, śmierci

sceny zbiorowe

wielowątkowość

obok elementów realistycznych mogą być fantastyczne

bohater dynamiczny

Polecenie 3

Napisz rozprawkę na temat: 'Miłość przewyższa wszelkie przeciwności'. Rozważ problem, odwołując się do:

- *Romea i Julii* Williama Shakespeare'a;
- wybranej lektury obowiązkowej;
- wybranych kontekstów.

Twoja praca powinna liczyć co najmniej 400 wyrazów.

Polecenie 4

Zastanów się, która sytuacja zaważyła o tragicznym finale dramatu. Opisz scenę finałową, zmieniając jej przebieg w taki sposób, by doprowadzić do szczęśliwego zakończenia.